Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravništvo prosteri: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XVI. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., torek, 21. avgusta (August 21), 1923.

Subscription $5.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 196.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

IZ ANTRACITNEGA SPORA ŠE NI NOBENEGA IZHODA NA VIDIKU.

Včeraj so se iznova pričela pogajanja med lastniki in premogarji, a ne obetajo pa biti posebno uspešna, in grozeča stavka je še vedno možna.

PREMOGARJI SO STAVILI LASTNIKOM ENAJST ZAHTEV ZA NOVO MEZDNO POGODBO.

Atlantic City, N. J. — Zastopniki antracitnih premogokopov in premogarjev, katerih spor preti ustaviti obratovanje antracitnih premogokopov v Pennsylvaniji dne 1. septembra, so se iznova sestali na razgovor v tem mestu ob enajstih dopoldne. Obe stranki imata poleg glavnih činiteljev še več voditeljev na tem sestanku.

Včeraj še ni bilo opaziti, da bi bila katera stranka pripravljena le količkaj popustiti v svojih zahtevah. Obnovitev pogajanj za novo mezdno pogodbo, ki ima stopiti v veljavo dne 1. septembra, je bila dosežena edinole s posredovanjem zvezne premogovne komisije, ki je konferirala z obema skupinama zadnji teden v newyorškem mestu.

Obnovljena pogajanja se bodo vršila ob natančnejšem opazovanju od strani zvezne vlade, kakor se je to godilo doslej. Oboji zastopniki bodo vsak dan poročali o svojem postopanju zvezni premogovni komisiji, ki se je vrnila v Washington, kjer je predložila predsedniku Coolidgu poročilo o svojih dognanjih.

Premogarji so predložili premogovnim lastnikom enajst zahtev za pogoje, pod katerimi so pripravljeni podpisati novo mezdno pogodbo. Z eno zahtevajo premogarji dnevni povišek v mesku po $2 za 100,000 delavcev, ki imajo dnevno plačo, a za vse druge, ki so plačani od kosa in se njih plače opirajo na število ton nakopanega premoga, pa 20 odstotkov poviška.

Ta zahteva ni bila doslej skoro nič omenjena, kar je šlo dosedaj največ za priznanje unije. Ta zahteva je med drugimi na prvem mestu.

Priznanje unije bi zahtevalo od premogovnih lastnikov, da bi pobirali od svojih uslužbencev unijske prispevke ter jih izročali unijskemu vodstvu po takozvanem odtegovalnem sistemu. Ker so lastniki dne 27. julija kratkomalo odklonili to zahtevo, so bila nemudoma prekinjena vsa pogajanja med obema skupinama.

Predsednik Lewis je potem v imenu antracitnih delavcev pred zvezno premogovno komisijo umaknil to zahtevo, če bi bili lastniki pripravljeni ukiniti svoj odtegovalni sistem, po katerem odtegujejo od delavskih plač izdatke za stanarino, gorivo in druge stvari, s katerimi zalagajo kompanije svoje delavce.

Lastniki so pritegnili temu pogoju, nakar so še pričela pogajanja pred zvezno komisijo in se končala, kakor nam je že znano.

Zvezna premogovna komisija je poizkušala doseči med lastniki in premogarji sporazum, po katerem bi naj ne prišlo do stavke dne 1. septembra, čeprav bi se pogajanja še ne končala dotlej.

Lewis se ni zaeno s svojimi tovariši v nobeni tozadevni točki obvezal napram komisiji. Lastniki so se izrekli za nadaljevanje pogajanj na podlagi prisilnega razsodišča. Vsi ukrepi bi naj bili veljavni od dne 1. septembra naprej. Ali premogarski zastopniki niso marali ničesar slišati o kakem prisilnem razsodišču, ker so jim že vse dosedanje izkušnje pokazale, kaj morejo pričakovati od strani takšnega razsodišča.

Občinska pekarija v Berlinu.

Berlin, 20. avg. — Pod pritiskom ekonomske krize je 4000 berlinskih pekov organiziralo skupno pekarijo v svrho, da prihranijo na premogu. Socialisti priporočajo prodajni monopol za tobak, alkohol in šveplenke. Iz teh monopolov se kasneje razvijejo velike državne kooperativne organizacije.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Ponovno konferiranje rudarjev in operatorjev z antracitnega polja.

Predsednik Coolidge je prejel pogoje za priznanje mehiške vlade.

General Wood nehote podžiga Filipince v boju za neodvisnost.

Boj proti maskiranim bičarjem in linčarjem v južnih državah.

Dva Slovenca sta izgubila življenje v kemmererski rudniški katastrofi.

Junaku Pavlici, ki je rešil 20 rudarjev, se je omračil um.

Inozemstvo.

Poincare je zopet iztresel jezo nad Anglijo.

Finančni kaos v Nemčiji se nadaljuje.

Diplomat napoveduje razpad entente v enem mesecu.

Maročani pobili 500 Špancev.

Jugoslavija sprejela predlog Italije glede Reke.

Generalna stavka na Grškem.

JUNAKU SE JE OMRAČIL UM.

Slovenski rudar, ki je dvajsetim tovarišem rešil življenje, mora v umobolnico.

Evanston, Wyo.—John Pavlica, slovenski rudar, ki je po katastrofi v premogovniku št. v Kemmereru, kjer je zadnji torek okrog sto rudarjev izgubilo življenje, izvršil herojsko delo, ko je rešil dvajset tovarišev gotove smrti, je bil v soboto pripeljan v tukajšnjo umobolnico. Strašni dogodek mu je tako pretresel možgane, da se mu je zmešalo.

Pavlica je bil ob času razstrelbe v 29. rovu — skoro eno miljo pod zemljo — in z njim vred je bilo dvajset drugih rudarjev, katere je brez odloga pripravil na to, da so zgradili barikade zoper smrtonosni plin. Pavlica je pozneje pravil, da je imel silno težko nalogo, kajti tovariši ga niso hoteli ubogati in vsak čas so hoteli podreti barikade in iti v gornje rove. Toda železna volja Pavlice jih je obdržala na mestu. Čez osem ur je prišlo do njih rešilno moštvo in jih našlo še žive, dasi so bili izmučeni in nekateri že napol mrtvi.

Pavlica, mož srednje rasti, je bil nervozen in slab drugi dan po katastrofi, ni pa še kazal nobenih znakov slaboumnosti. Učinki so se pokazali šele tretji dan. Izgubil je pamet in morali so ga odpeljati v blaznico.

Dva Slovenca mrtva v kemmererski katastrofi.

Kakor se glasi poročilo, nista bila tadva Slovenca člana podporne organizacije S. N. P. J.

Diamondville, Wyo. — Kakor vam je že znano, se je pripetila v Frontierju blizu mesta Kemmerer, Wyo., strašna katastrofa, ki je zadela domala vsako hišo in družino v Kemmererju in Frontierju. Med ponesrečenci ni, kakor slišim, nobenega člana S. N. P. J., čeprav sta bila ubita v nesrečni jami med drugimi tudi dva Slovenca.

Jaz sem videl na lastne oči okoli sto mrtvih pri pogrebniku. Po narodnosti je največ Slovakov in Lahov, pa tudi precej Japoncev je vmes. Sedaj, ko vam to pišem — (t. j. dne 16. avgusta) — so dobili venkaj 31 živih in 99 mrtvih. Nekaj jih je še notri. Vsi upajo, da jih dobe kvalu ven, to pa seveda mrtve.

Zasedaj samo toliko. Ko bo kaj več znanega, vam popišem natančneje celo nesrečo. Le to naj še omenim, da je groza videti po 50 mrtvih ljudi skupaj, kako leže na tleh in kako plakajo okoli njih njih sorodniki in kriče otroci. — Charles Praprotnik.

DO DOBRIH ODNOŠAJEV Z MEHIKO ŠE NE PRIDE TAKO KMALU.

Lakomnost ameriških interesov v Mehiki, ki so vselej zelo pri roci naši administraciji, najbolj zadržujejo vzpostavitev mehiškega prijateljstva s to deželo.

PREDSEDNIK COOLIDGE JE NEKI ŠE BOLJ NENAKLONJEN MEHIKI KAKOR HARDING.

Washington, D. C. — Optimizem, s katerim je bila javnost sprejela vest o sporazumu med Združenimi državami in Mehiko, ko so pred nekolikimi dnevi podpisali ameriški in mehiški zastopniki konvenčni zapisnik, je izpodrinilo mnenje, da ne bodo prijateljski odnošaji med tema dvema narodoma še dolgo vzpostavljeni.

To razpoloženje v krogih naše administracije se je pojavilo brž ko je obiskal državni department bivši tajnik za notranje zadeve Albert Fall, ki je vodil opozicijo proti priznanju mehiške vlade in ki je neprestano zahteval vojaško intervencijo v Mehiki. Možakar je sam eden največjih oljnih in rudniških lastnikov v Mehiki.

Izjava, ki jo je včeraj izdal predsednik Obregon in v kateri je povedano, da se niso mehiški komisarji na konferenci izpustili v nobeno razpravo, stremečo za oblaženjem in izpremembo mehiških postav in se niti najmanj ne oddaljili od svojih ciljev, stremečih za prilagoditvijo revolucijonarnih idej mehiške legislacije načelom mednarodne postave, je potrdila mneuje tistih, ki ne vidijo v pogodbi nobene reči, katere bi ne bile mogle Združene države dobiti pred tremi leti, ko je bilo priznanje ukinjeno.

To, da so se ameriški interesi v Mehiki izkušali izogniti plačanju davkov od vsega v Mehiki dobljenega olja in polastiti se kontrole nad zemljo, ki jo lastujejo v Mehiki, pa naj so v stanu dokazati svojo pravico do nje, ali ne, je bilo največja ovira vzpostavitvi prijateljskih odnošajev z Mehiko. Kolikor je doslej zaznala javnost o podrobnostih, ni sedanja pogodba ugodila tistemu prizadevanju.

Dasi je v pogodbi določba za ustanovitev mešane terjatvene komisije, ki naj preišče ameriške terjatve za izgubo posesti v Mehiki, vendar menijo tukaj nekateri ljudje, ki so jim dobro znane dejanske izgube, da ne bodo ameriški posestniki v Mehiki zadovoljni z ukrepi in določbami tiste komisije. Med Lincolnovo administracijo je bila nastavljena podobna komisija, ki je imela preiskati ameriške terjatve proti ameriški vladi. Ta komisija pa je dovolila in priznala od pol miljarde, ki so jo zahtevali Američanje, le $4,100,000. In ena četrtina dovoljenega in priznanega denarja je bila krivično izplačana, kakor so dognali pozneje. Mehiški vladi je bil potem tisti denar povrnjen.

Kakor gre glas, je predsednik Coolidge manj vnet za sporazum z Mehiko, kakor pa je bil predsednik Harding, ko je imenoval komisijo v mesecu maju. Malo prej, ko je bila komisija imenovana, je Coolidge, ki je bil tedaj še podpredsednik Združenih držav, primerjal Mehiko Rusiji. To vest je Coolidge tačas zanikal. Vzpostavitev normalnih razmer v ameriških odnošajih z Mehiko lahko prinese izpremenba v administraciji.

Tornado na Poljskem; 38 mrtvih.

Berlin, 20. avg. — Iz Varšave javljajo o silnem tornadu in poplavi v Plotzu ob reki Visli, 60 milj severnozapadno od Varšave; 38 oseb je izgubilo življenje.

Španski gledalci borbe z biki podrli cerkev.

Madrid, 20. avg. — Zadnjo soboto je sto oseb splezalo na streho cerkve v Navarre Dondi blizu Salamanee, s katere so hoteli gledati borbo z biki v bližnji areni. Streha pa se je podrla in 12 oseb je bilo ubitih in 70 bolj ali manj ranjenih.

STEINMETZ NAPOVEDUJE ŠTIRIURNIK ČEZ STO LET.

Schenectady, N. Y. — Chas. P. Steinmetz, slavni elektricist, je zopet napovedal srečne čase, ki pa pridejo šele v sto letih. Rekel je, da leta 2023. bo elektrotehnika tako razvita, da bo vse delo, ki ga človeštvo potrebuje, lahko opravljeno v štirih urah dnevno in preostali čas bodo delavci porabili za zabavo in izobrazbo. Slehemi delavec bo lahko imel počitnice pet mesecev v letu.

POINCARE SE JE ZOPET IZTRESEL.

Iz njegovih besed je razvidno, da bi Francija rada imela entento in Poruhrje.

KAOS V NEMČIJI SE NADALJUJE.

Pariz, 20. avg. — Francoski ministrski predsednik Poincare je v nedeljo govoril o reparacijah in angleški noti v Charlevillu, kjer je bil med vojno glavni stan nemške armade pod poveljstvom kronprinca.

Po najnovejših poročilih bo francoski odgovor na angleško noto z dne 11. avgusta jutri v Londonu. Ker je Poincare nedvomno povedal v Charlevillu to, kar je odgovoril Anglji, je jasno da je Francija zavrgla vse, kar hoče Anglija.

Poincare je rekel v glavnem, da francoske čete ostanejo v Poruhrju toliko časa, dokler Nemčija ne preneha s pasivno rezistenco in začne plačevati odškodnino; absolutna odklonitev predloga glede imenovanja mednarodne komisije izvedencev, ki naj določijo, koliko je Nemčija v stanju plačati; Francija je pri volji znižati celokupno vsoto nemške odškodnine za toliko za kolikor Anglija in Amerika znižata njuna posojila Franciji.

Poincare je dejal, da Francija želi ohraniti prijateljstvo z Anglijo in drugimi zavezniki, kljub temu pa noče izpremeniti svojega stališča. Med vrsticami njegovega govora se lahko čita, da bi Francija rada imela entento in obenem Poruhrje; rada bi imela nemško odškodnino in nemško zemljo.

Poincare je citiral versajsko pogodbo, na podlagi katere je bila po njegovem mnenju Francija opravičena zasesti Poruhrje. Pobijal je očitke Anglije, da je okupacija Poruhrja zakrivila brezposelnost na Angleškem, rekoč, da se je železniški in parniški promet Anglije povečal izza okupacije. V vsem njegovem govoru ni bilo najmanjšega migljeja, da bi Francija kaj popustila od svojega reparacijskega programa, pač pa Poincare pričakuje, da popusti Anglija in se pridruži Franciji. Ententa lahko ostane, če hoče Anglija; mir z Nemčijo lahko pride vsak čas, toda le pod pogoji Francije. Francija upa, da zavezniki in ves nevtralni svet podpre njeno politiko — in potem bo vse dobro.

Berlin, 20. avg. — Finančni in gospodarski kaos v Nemčiji se nadaljuje. Krvavi izgredi so prenehali, toda nezadovoljnost delavcev je večja kot je bila zdaj prej in nove stavke so na obzorju. Uslužbenci državne banke so zagrozili s štrajkom, če predsednik banke ne sprejme nazaj voditelja njihovega sovjeta, ki je bil zadnji teden odslovljen, ko je zahteval, da mora predsednik banke odstopiti. Tiskarski delavci so naznanili, da se pridružijo stavki iz simpatij. To pomeni, da bodo tiskarski stroji, ki tiskajo denar, zopet počivali in konfuzija prejšnjega tedna se ponovi.

Ljudstvo v splošnem je silno nervozno in skrajno nezadovoljno vsled stalno naraščajočih cen. Tovarna za tovarno zapira vrata, ker lastniki ne morejo ali nočejo ugoditi zahtevam delavcev za plačevanje mezde v zlatih markah.

Zdaj krožijo bankovci po sto miljonov mark. Bavarska vlada je zahtevala v soboto, da ji državna banka dovoli tiskati dvajset miljard mark dnevno; ker pa banka

(Dalje na 3. strani.)

WOOD NEHOTE PODŽIGA FILIPINCE V BOJU ZA NEODVISNOST.

Vladne železnice na filipinskem otočju so najboljši dokaz, da je filipinsko ljudstvo sposobno voditi svoje lastne zadeve.

GENERAL WOOD JE POSKUŠAL IZROČITI ŽELEZNICE NEWYORŠKIM KAPITALISTOM.

Washington, D. C. (Federated Press.) — To, da izkuša generalni governer Leonard Wood izvajati diktatorsko oblast na filipinskem otočju, še bolj podžiga 10,000,000 Filipincev k temu, da bi se osamosvojili ter postali neodvisen in samostojen narod. Filipinski voditelji so potisnili svoje domače in strankarske spore na stran, da morejo tako z združenimi močmi nastopati proti reakcijonarni politiki Woodove administracije.

Izjave, ki jih je podal bivši generalni governer na Filipinih, W. Cameron Forbes, v govoru pred političnim zavodom v Williamstownu, Mass., češ, da imajo Filipinci preveč oblasti v vodstvu lastnih zadev in da niso sposobni vladanja, izpodbijajo dejstva in podatki, ki jih je objavil filipinski presbiro.

Deželne železnice na filipinskem otočju, ki jih je izkušal generalni governer Wood izročiti ameriškim kapitalistom, ne da bi se posvetoval o tem koraku z otočani, so najboljši dokaz za ljudsko sposobnost v reševanju lastnih zadev. Od l. 1914. do l. 1916. so bile železnice v zasebnih rokah. In kakor je poročano, so imele v tistem razdobju nad 1,300,000 pezov izgube. L. 1916. je vlada prevzela železnice v last.

Prvo leto, 1917, je naredila vlada 816,639 pezov dobička, l. 1918. 248,742 pezov, a l. 1919. pa 385,458 pezov.

Uspešno obratovanje vladnih železnic je izvrsten zgled, kateremu je hotel general Wood napraviti konec. Izdelal je bil najemninsko pogodbo, po kateri bi naj bile prišle filipinske železnice newyorškim kapitalistom v roke. Otoški uradniki niso marali podpisati tiste najemninske pogodbe. Wood je zapretil, da bo dal zapreti narodno banko. Ali Filipinci so mu rekli potem, da bi v takem slučaju nemudoma pooblastila filipinska legislacija gotove činitelje za ustanovitev druge banke.

Na razpolago je precej podatkov, ki kažejo obsežno izboljšanje na vzgojnem polju, v socijalnih zadevah, v cestnih rečeh in obdelovanju zemlje.

Nekaj opozicije, naperjene proti filipinskemu prizadevanju za neodvisnost, je prihajalo od strani Deana C. Worsterja, ki je bil pod Forbesom tajnik za notranje zadeve in ki si je prizadeval dobiti med njegovo administracijo velik del filipinske zemlje v svojo last. Z drugimi kapitalisti, ki so kar naravnost povedali, da nameravajo porabiti filipinsko otočje za roko, ki naj doseže iztočno kupčijo, poizkuša general Wood ukiniti privilegije, ki so si jih pridobili Filipinci.

Vprašanje Reke je zopet "rešeno".

Italijansko-jugoslovanska komisija bo vladala Reko.

Belgrad, Jugoslavija, 20. avg.— Polurzdna "Tribuna" poroča, da je jugoslovanska vlada sprejela predlog Italije, ki se glasi, da se administracija Reke poveri mešani italijansko-jugoslovanski komisiji.

Stambulijskijev minister obsojen.

Sofija, 20. avg. — Obov, poljedelski minister bivše Stambulijskijeve vlade, je bil obsojen na 15 let ječe in 20 let izgube vseh civilnih pravic. Toda Obov se nahaja v Pragi in obsodba ostane le na papirju.

ENOTNA POLITIČNA AKCIJA.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Krajevna organizacija farmarsko-delavske stranke v Chicagu se je obrnila na krajevno socialistično organizacijo v svrho realiziranja enotne politične fronte pri bližajočih se volitvah. Socialisti so se odzvali in izvolili odbor petih, ki bo v kratkem konferiral z odborom Farmer-Labor party glede skupnega programa.

POLOM ENTENTE PRIDE V ENEM MESECU.

Konflikt med Anglijo in Francijo je tekma za podjarmljenje Nemčije in gospodstvo Evrope.

Pariz, 20. avg. — (Poroča C. F. Bertelli.) — Po mnenju odličnega zaveznškega diplomata, ki iz gotovih razlogov noče dati svojega imena v javnost, je ententa obsojena na razpad v enem mesecu. Njegova izjava sledi:

"Končni in definitivni prelom med Francijo in Veliko Britanijo mora priti proti koncu septembra. Prelom je že tukaj, toda diplomatsko natezanje bo odgodilo usodni dan za več tednov. V slučaju, da medtem pride nepričakovana izpremenba v angleški vladi, tedaj sledi razpad entente še prej. Edina izpremenba, ki je mogoča na Angleškem, bi bila, da pride na krmilo delavska vlada z MacDonaldom na čelu. Program te stranke glede reparacij in militarizma vobče je dobro znan in Poincare bi ne ostal niti en dan v stikih z angleško delavsko vlado.

Prva posledica, ki pride za definitivnim prelomom, bo silno padec francoske valute; frank pade kakor še nikdar. To znači finančno krizo in gospodarsko konfuzijo na Francoskem.

Fakt je, da Anglija in Francija zdaj tekmujeta, kdo prvi sklene ekonomsko zvezo z Nemčijo. Katerakoli dobi Nemčijo na svojo stran, bo vladala Evropo — in za ta cilj: gospodstvo Evrope se zdaj tepeta Anglija in Francija.

Nemčija s svojimi ogromnimi industrijami in prirodnim bogastvom je obsojena za nekaj časa — dokler se ne opomore — na vazalstvo. Vprašanje je le, dali bo vazalka Francije ali Anglije.

Anglija in Francija hočeta imeti Nemčijo za vazalko, za izkoriščanje v svojem lastnem interesu; razlika je le v načinu, kako osvojiti Nemčijo. Francija hoče doseči to silo, Anglija pa z diplomacijo in ekonomsko stretegijo.

Francija osvaja Nemčijo z bajoneti in topovi, Anglija pa z bankirji. Angleških bankirjev ni videti in Anglija ve najbolje, kako jih je treba rabiti.

Vprašanje torej je — kdo bo močnejši: topovi ali bankirji?"

GENERALNI ŠTRAJK NA GRŠKEM.

Vlada je ukazala aretirati voditelje stavke.

Atene, 20. avg. — Stavka, ki je izbruhnila včeraj v Atenah in nekaterih drugih krajih, je postala splošna. Železniški promet počiva in mestom preti pomanjkanje živil.

Grška vlada je odredila, da se voditelji stavke aretirajo in postavijo pred vojno sodišče.

Na tisoče Rusov pomiloščenih.

Moskva, 20. avg. — Sovjetska vlada je ob priliki šestletnice oklicanje ruske republike pomilostila na tisoče jetnikov prve kategorije. Sem spadajo dezerterji iz rdeče armade in mornarice, izgredniki, ki so se uprli zaplembi cerkvenih zakladov in oni kmetje ter delavci, so prisostvovali raznim protisovjetskim gibanjem.

VREME.

Chicago in okolica: V sredo nestalno in gorko. Lahki južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 75, najnižja 63. Solnce izide ob 5:03, zaide ob 7:41.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

21

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 31-23) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

TAKTIKA "AMERIKANSKEGA SLOVENCA".

Tako ne pojde!

"Amerikanski Slovenec" se zdaj zvija, kakor pes, ako mu kdo stopi na rep. Mohor Mladič, glavni nadzornik J. S. K. J. je poslal "Amerikanskemu Slovencu" pojasnilo o Brozichevi aferi. Pojasnilo je pisano stvarno in razumljivo, da ne potrebuje prav nobenega komentarja. "Amerikanski Slovenec" je pa pojasnilo komentiral seveda po svoje in na tak način, ki se med časnikarji ne smatra za dostojnega.

Da se naši čitatelji prepričajo, kako znajo v uredništvu "Amerikanskega Slovenca" komentirati taka pojasnila, prinašamo pojasnilo in komentar dobesedno, ki sta izšla v štev. 39 z dne 17. avgusta t. l.:

"GLAVNI BLAGAJNIK NI PONEVERIL JEDNOTI (J. S. K. J.) NITI CENTA"?

Pojasnilo nadzornika.

Chicago, Ill., 11. avgusta 1923.

Cenjeno uredništvo:—

Čital sem v štev. 38 z dne 10. avgusta v "Amerikanskem Slovencu", da je bil glavni blagajnik J. S. K. J. George L. Brozich odstavljen od glavnega odbora. Kakor tudi, da je poneveril do 50 tisoč Jednotinega denarja. Kar pa ni resnica. Ker se čutim kolikor toliko prizadetega kot glavni nadzornik omenjene Jednote, moram resnici na ljubo se izjaviti, da glavni blagajnik George L. Brozich ni poneveril gori imenovani Jednoti NITI CENTA. Mi glavni nadzorniki smo pregledali natančno njegove knjige in jih našli v redu. Torej je nesmiselno predbacivati mu kako poneverbo. Resnica je bila, da se ni udeleževal glavnih sej, katere so se vršile 21., 23. in 24. julija v glavnem uradu v Ely, Minn. Za katere se je pa opravičil, da je preveč zaposlen. Dne 24. julija je prišel na sejo ko smo ravno zaključevali in nam položil pismeno resignacijo, katero je potrdil, da mu ni mogoče nadaljevati Jednotinih poslov, na kar smo resignacijo sprejeli in izvolili začasnega blagajnika. Toliko v naznanilo članstvu naše slavne Jednote.

MOHOR MLADIC, nadzornik J. S. K. J.

Opomba uredništva:

Da ne bo kdo mislil, da smo na tem mestu zadnji teden brez podlage "predbacivali", tem potom izjavljamo, da je pred nedavnim došlo v Joliet neko pismo o tej zadevi, ki ga je pisal mož, kateremu je baje vse ono izpovedala oseba, ki je bila okoli 24. julija na Ely, Minn.

Tudi mi upamo, da je bilo vse izmišljeno, toda ne pri nas."

Fin je tak komentar! Pred nedavnim je došlo v Joliet neko pismo o tej zadevi, katerega je pisal baje neki mož, kateremu je vse izpovedala ona oseba, ki je bila okoli 24. julija na Ely, Minn. Torej neko pismo in neka oseba igrata glavno ulogo! In to naj služi za dokaz? Takih dokazov ne jemlje noben človek zdrave pameti za resne in resnične. Ravno tako bi bil "Amerikanski Slovenec" zapisal, da je pri kateri drugi podporni organizaciji nekdo poneveril pol miljona dolarjev, ker je došlo v Joliet neko pismo, ki ga je pisal mož, kateremu se je neka oseba izpovedala.

Pametni ljudje se ne dajo farbati s takimi pojasnili, ampak vprašajo, da je ta mož, kateremu se je neka oseba izpovedala, kdo je pisal neko pismo, katero je došlo pred nedavnim v Joliet. Dokler "Amerikanski Slovenec" ne bo pojasnil tega, kar je najvažnejše za slovensko javnost v Ameriki, ne bo s pranjem samega sebe na ta način prav nič dosegel pri razsodnih ljudeh.

Ako je "Amerikanski Slovenec" nasedel kateremu poročevalcu, naj to prizna odprto. Tako odprto priznanje ni nobena sramota, kajti dosti časnikov je že nasedlo slabim in napačnim poročevalcem. Ampak vztrajati v zmoti in namigavati od strani brez jasnih dokazov v uredniških komentarjih, pa ni častno. Časnik, ki se posluži take taktike mora končno le priznati, da je zgrešil pravo pot. Včasi vzame dalj časa, da se uredništvo takega lista pritira do take izjave, ampak list mora končno le povedati, da je lagal, ko je zalučal svoje obdolžitve v svet.

Podlage za očitanje komu poneverbo ne tvorijo pisma, ki jih je pisala neka oseba, kateri se je neka druga oseba izpovedala, ampak za tako podlago lahko služijo le resnični fakti. In če "Amerikanski Slovenec" teh faktov nima, naj pove, da faktov nima in se naj nikar ne izgovarja na neko osebo, ki je poslala pismo na podlagi izpovedi neke druge osebe.

Toliko za danes. Ako ne bo pomagalo, se še oglasimo, ker tako zahteva interes slovenske javnosti v Ameriki.

SLIKE IZ NASELBIN.

S pota. — Marion v Ohiju je krasno farmarsko mesto, ki šteje kakih 30,000 prebivalcev. Ali dne 9. in 10. avgusta je tam kar mrgolelo ljudstva, ako pomislimo, da je bilo po povprečnem štetju tam do 100,000 obiskovalcev, ki so prišli k pogrebu pok. predsednika Združenih držav. Hotelov je bilo le 100 procentov premalo za te dneve.

Vpričo tolikega ljudstva ni čudno, da sem onega jutra čakal od petih zjutraj, ko sem se zbudil, pa do desetih dopoldne, da sem prišel na vrsto. Kdor je bil prvi, ta je prej prišel v hišo, kjer je ležal pokojni preds. Harding na domu svojega očeta v rakvi. Zbudil sem se bil poleg neke hiše na trati, ker vojaki, ki jih je bilo vsepovsod dovolj, da so vzdrževali red, nam niso pustili na trato poleg hiše, do časa, da je vstala hišna gospodinja. Vojaki so na glas veleli, naj nam pusti prosto, da lahko posedemo ali se vležemo krog njene hiše. V znak zahvale za to uslugo smo ji plоskali z rokami. Tako sem se zbudil med družbo vsakojakih nepoznanih oseb. Tam je bila dama v svileni obleki, drugje bogatin in drugi. Ko smo vstali, smo si drug drugemu otepali travo z oblek. Bil je dan enakosti.

Pogrebnih dogodkov ne bom opisoval, le toliko rečem, da mi ni bilo žal, da sem šel v Marion, Ohio. Na pokopališču sem si bil namreč preskrbel prostor na nekem velikanskem nagrobnem kamnu in z vrha tistega sem prav od blizu gledal pogreb. Rakev so pripeljali k votlini, kamor so shranili začasno njegovo truplo. Le nekaj korakov pred rakvijo je korakala v črni žalni obleki mrs. Harding, poleg nje čisto v belem oblečena sestra pokojnika in družba s tremi pari. Pričel je kratek pogreb, pevci so zapeli žalostinke in pastor je držal nagrobni govor, da moramo enkrat vsi umreti. Zamišljen sem gledal velikaše in miljonarje, med katerimi so bili tudi Edison, novi predsednik Coolidge, debeli Taft, najvišji sodnik Amerike in mnogo miljonarjev, ki so šli s sklonjenimi glavami in solznih oči. Gledali so smrt, edino pravično na svetu, ki se ne da podkupiti ne preprositi.

Trobenta je zapela zadnji pozdrav, v ozadju je zadonel glas iz topa. Počasi so se pomikali dalje z rakvijo pokojnega predsednika Združenih držav proti prostoru pod zemljo, ki je bil obdan z venci od mogotcev iz vsega sveta. Cvetlice so pripeljali sem na sedmih velikih vojaških tovornih avtomobilih. Tu je bil venec pri vencu in ravnotako okoli Hardingove hiše je bilo vse v cvetju in vencih iz cvetlic zbranih z vsega sveta, kar vse je spominjalo na minljivost sveta in pravično smrt. — **Matija Pogorelc.**

Coal Bluff, Pa. — Meseca marca so otroci tukajšnje šole "zastavkali", češ, da ne gredo več v šolo, ker učitelj mr. Stark dela z njimi nekaj grdega. Mnogo so popraševali dečke, kaj je na stvari, da ne marajo v šolo, pa nobeden ni hotel povedati. Dolgo so si šepetali, dokler ni slednjič zvedel vse stvari od dečkov nek mož. Prišlo je na dan grdo govorjenje in prizadete je skoraj polovico šole. Starši od prizadetih otrok so hodili okoli oblasti, pa ker je denar prva reč in očividno več kot resnica, je ostalo vse tiho. Tako bi bilo tudi ostalo, da ni prišel učitelj Stark k staršem nekega dečka prosit, naj bi molčali in jim je ponujal denar. To pa je bilo kot ogenj v strehо, zbrali so se skupaj in dali učitelja Starka zapreti.

Učitelj John W. Stark je torej v pravi mlakuži. Aretirali so ga na domu njene sestre. Držijo ga zdaj pod poroštvom $1,000 radi dveh kelo težkih obtožb mrs. Anne Cadyjeve iz Coal Bluffa radi onečaščenja in zlorabljanja njenega šest let starega sina, učenca v coalblufški šoli, kjer je bil Stark učiteljski vodja zadnje leto.

Na to prvo obtožbo pa so sledile še štiri druge obtožbe proti Starku. O resničnosti obdolžitev so bile zaprisežene mrs. Jennie Hritar, mrs. Sarah Jefferson, mrs. Annie Hribar in George Gilmore. Vse obdolžitve proti Starku so radi ostudnega in nesramnega obnašanja in povzročile so mnogo ogorčenja med drugim učiteljstvom šole, ko so otroci izpovedali učiteljeve napade nanje.

Starka so zaprli v Monongahela ječi, kjer čaka na poroštvo. Nek trgovec iz Donore se je bil priglasil, da bo položil poroštvo, toda ko je izvedel za obdolžitve, je hitro poroštvo odpovedal. Obdolženca bodo najbrž odvedli v washingtonsko ječo.

Sporočila bom kakor hitro bo mogoče kaj več. — **J. Hribar.**

Mullan, Idaho. — V naselbini Kellog, ki je oddaljena osemnajst milj od Mullana, je bil obdržavan piknik rudarjev in topilničarjev dne 11. in 12. avgusta. Tu imajo nekako kompanijsko unijo, ki se zove Wardner Industrial Union. Komu služi taka unija, lahko ve vsak trezномislеči človek in ni treba dalje tolmačiti. Že v tem se vidi, da imajo najnižjo plačo izmed vseh delavcev v tej okolici.

Na tem pikniku je obdržaval govor senator William E. Borah iz države Idaho. Niso bili vsi naši rojaki iz bližine navzoči na tem pikniku in tisti, ki so bili navzoči, nekateri ne razumejo dobro angleščine, zato je tu malo izčrpka iz Borahovega govora, kot ga je prinesel eden tukajšnjih listov.

Senator Borah je predvsem govoril o domačih zadevah, o problemih, ki jih imamo doma. "Dvema važnima problemoma nasproti zre danes ameriško ljudstvo," je rekel. To sta problema za porabo narodnih davkov in pa za uravnanje žitnega in drugega trga. Od teh dveh problemov, ki sta najbolj potrebna rešitve, je rekel Borah, da so potem odvisni tudi drugi problemi, ki bodo pravnani šele tedaj, ko bo vlada kaj ukrenila v teh ozirih. V zvezi z ameriškim trgom, ki mora biti uravnan, senator meni, da so tudi trgi produktov v tujezematvu. Le na podlagi uravnanje trgov je mogoče ustvariti mir, po katerem hrepeni ves svet.

Prvo je rekel, da je treba vpostaviti trge za ameriške produkte po svetu in pri tem je v prvi vrsti treba pridobiti trgovske zveze z Rusijo.

"Med šestnajstmi leti mojega življenja v javnosti — je izvajal senator — sem naletel že na vse vrste in načine organiziranih laži, toda nikdar še nisem naletel na tako dovršen produkt lažnjiveev kot so laži, ki krožijo o razmerah v Rusiji."

V svojem govoru dalje pa je Borah zanikaval, da je kak boljševik ali komunist, kakor ga hoče prikazati velikomestno časopisje. Boljševistične vlade tudi ni zagovarjal, a naglašal je, da je treba sedanjo boljševistično vlado v Rusiji priznati še iz tega razloga, ker bi bil to prvi korak k dosegi svetovnega miru. "'V Evropi ne moremo imeti miru, dokler bo 140,000,000 njenega prebivalstva izven zakona. Priznanje neke vlade še ne pomenja, da s tem odobravamo njena dela. Priznavali smo na primer Turčijo, ali s tem še nismo zatrdili, da so masakri tisočev Kristjanov bili pošteni in zakoniti. Priznali smo Japonsko, toda to ne pomeni, da smo odobrili brezsrčno pogodbo radi Koreje. Po mojem mnenju je edino pravo, da takoj priznamo sedanjo vlado v Rusiji." Tako je razkladal Borah še dalje in iz vsega njegovega govora se je dalo posneti, da je odločen zagovornik priznanja sovjetske Rusije in ureditev raznih meddržavnih sporov s pomočjo javnih konferenc, na katerih naj bi bilo enako zastopani vsi prizadeti narodi. — **J. M. Jackson.**

Lorain, Ohio. — Da širša javnost izve, kako napredujemo s Slovenskim narodnim domom v naši naselbini ,napišem par vrstic.

V nedeljo dne 5. avgusta je bil ustanovljen ženski oddelek S. N. doma, katerega smo imenovale "Gospodinjski klub S. N. D." Pri tej priliki smo sklenile prirediti sladoledno zabavo (ice cream social) dne 2. septembra s pričetkom točno ob enih popoldne v spodnji dvorani S. N. D.

Članice kluba vabijo vse Slovence ter druge Slovane ,da se udeležite in izkažete ženskam čast za trud in čas, ki ga žrtvujejo v korist nas vseh. Skrbele bomo vsem dobro postreči z raznimi prigrizki in okrepčili. Tudi na meh nismo pozabile

Večini so že otrdele noge, ker že dolgo nismo plesale, bomo pa sedaj večkrat, da popravimo, kar smo dosedaj premalo brusili čevlje.

Rekli boste: "Šmentaj no, kaj boste pa rabile denar; kam ga boste dale?" Kakor veste, se brez peči v hiši ne more biti. Če je pa peč, je treba tudi posode in drugo, kar je potrebno za postrežbo posetnikom. Že zadnjič smo se malo ustrašile pri polaganju vodenega kamna, ker ni bilo mogoče gostom primerno postreči. Ne zamerite, bo pa prihodnjič boljše — ob priliki otvoritve doma.

Kamen na kamen palača, zrno k zrnu pogača!

Lorainčanje, pridite in pomagajte nam, da vam bomo mogle ob prilika postreči s pogajačami, ker ste so trudili zidati palačo. Vabimo tudi vse ostale žene in dekleta, da pristopijo v "Gospodinjski klub S N. D." V združenju in slogi je moč. Pokažimo torej, da tudi me lahko kaj pomoremo k napredku. Če nas bo več, bomo lažje in boljše opravljale svoj posel. Vsaka lahko pove in naredi kaj koristnega.

Prihodnja seja se vrši dne 9. septembra točno ob enih popoldne v dvorani Slovenskega narodnega doma. Na svidenje dne 2. septembra. — **II. tajnica.**

Kaj je Leavenworth?

Chicago, Ill. — "Leavenworth je vladna tovarna za izdelovanje kriminalcev", je izjavil J. O. Bentall, politični jetnik ,ki so ga izpustili od tam dne 24. julija. Bentall, socialistični kandidat za governerja v državi Minnesoti leta 1916 je bil po protišpijonažnem zakonu obsojen na dve leti ječe in odpeljan v Leavenworth, kjer je odslužil 18 mesecev, potem pa bil brezpogojno oproščen. Znamenito je, da je bil ta minnesotski radikalec izpuščen takoj nato, ko so progresivci pometli v Minnesoti in izvolili Magnusa Johnsona v senat, ter s tem za palec prikrajšali življenje administraciji.

Opisovaje svoje dogodljaje v ječi je Bentall, katerega naloga je bila v ječi, da je stregel v jetniški bolnišnici, pravil: "Jetniki skušajo na kakoršen koli način, da ostanejo pri življenju. Toda življenska nevarnost je tam večja kot kjerkoli drugje na svetu. V kopališčnih prostorih in po ležiščih so zarejališča neštetih bacilov vseh vrst nalezljivih bolezni. Če bi drugi jetniki vedeli, kot sem vedel jaz, kake vrst bolezni nosijo nekateri jetniki, ki rabijo vsi isto jedilno posodo, bi rajše dolgo časa prej stradali predno bi jedli iz istih posod.

V jetniški bolnišnici za jetične so postelje tako natlačene druga pri drugi, da jih je 23 v malem prostoru. Še zdravemu človeku bi bilo tam neznosno, ne pa bolniku, bi mora poslušati kašljanje in hropenje jetičnih. Ozračje je napolnjeno z vlago, ki prihaja od številnih neodstranjenih izpljunkov. Vse jetične spravijo v tisto sobo, tudi če že niso v neozdravljivem štadiju, da se okužijo med tistimi, ki neprestano pljuvajo in bruhajo iz sebe kri .Spal sem sam v tistem prostoru med neozdravljivo bolnimi in kuharji so tudi spali tam. In baš v tistem poslopju v neposredni bližini umirajočih za jetiko so kuhali jed za vse jetnike jetniki-kuharji, ki so tudi spali med jetičnimi.

Nihče ne more niti slutiti, kak strašen nered in zločinska nemarnost vladata v tej ječi, ako ni bil sam jetnik.

"Trideset sodrugov I. W. W. so stlačili v luknjo, katero sta stražila dva velika v dosmrtno ječo obsojena črnca. Če je nekdo obsojen v dosmrtno ječo, se nima bati nikogar več. In ti dosmrtni obsojenci se zabavajo s tem, da pretepajo jetnike, ki so jim izročeni pod kontrolo. Nek mladi jetnik je bil taks pretepen in osuvan od onih straž, da je bilo v nevarnosti njegovo življenje radi udarcev. Bil je močan in zdrav mladenič, ali če bo še kdaj prišel živ iz ječe, ne bo nikdar več zdrav kot prej."

Svojo svobodo bo Bentall posvetil govorništvu za propagiranje k oprostitvi vseh političnih jetnikov. Pomladi bo šel v Evropo.

Grška republika čaka na volitve.

Atene, 20. avg. — Predstavniki sedanje vlade izjavljajo, da bodo z oboroženo silo, ki jo imajo na razpolago, zadušili vsako gibanje za republiko pred volitvami. Volitve za ustavodajno skupščino se vrše v kratkem in če takrat zmaga republičanska stranka, se bo vlada mirno umaknila in republika se lahko okliče v štiriindvajsetih urah.

Gozdni požari v Franciji.

Pariz, 20. avg. — Veliki požari so izbruhnili v gozdovih ob Rivieri. Mnoge vile in hoteli so že v pepelu in tudi vasi so v nevarnosti.

NOVA KNJIGA! NOVA KNJIGA!

"Pater Malaventura"
in
"V kabaretu"

Spisal Zvonko A. Novak. Ilustracije narisal Stanko Žele.

Izdala in založila Književna matica S.N.P.J.

Povest iz življenja ameriških frančiškanov. To je prva slovenska knjiga v Ameriki, ki ima izvirne slike. Fina trda vezba. Stane $1.50 s poštnino vred. Rojaki, sezite po tej knjigi, ne bo vam žal!

Naročbe sprejema

Književna Matica S. N. P. J.
2657-59 So. Lawndale Ave., Chcago, Ill.

Izpolnite, izrežite in pošljite na gornji naslov sledeči

NAROČILNI LISTEK.

Književna matica S. N. P. J.,
Chicago, Ill.

Tukaj pošiljam $1.50 za knjigo "Pater Malaventura" in "V kabaretu", katero mi pošljite takoj poštnine prosto.

Ime .....

Naslov .....

.....

(Opomba: S tem listkom je treba tudi poslati denar.)

Edina avtokracija vlada Ameriko.

"Lastninsko pravice stoje nad vsemi človeškimi pravicami", pravi vrhovni sodnik.

John Ford, vrhovni sodnik v State New York, je spisal članek, ki je bil objavljen v Hearstovih nedeljskih listih. Težko če je kaj kateri drugi sodnik v Ameriki tako strašno obsodil ameriška sodišča kakor je John Ford. Tukaj sledi njegov članek v celoti:

* * *

Osedeset miljonov prebivalcev Združenih držav živi danes pod jarmom nevoljenih, neodgovornih in nazadnjaških sodnikov. To je res, in čas je, da enkrat zremo resnemu faktu naravnost v obraz.

Da je oblast vladajočega sodišča uzurpirana oblast, ne spremeni ničesar na stvari. Pokoriti se moramo tej oblasti toliko časa, dokler se ustava ne očisti tolmačenj, katero so ji vsilili sodniki. Očistiti ustavo pa so herkulanska naloga, kajti za uzurpacijo sodnikov stoji združena plutokracija (denarni mogotci), ki kontrolira obe vladajoči politični stranki: republikance in demokrate.

Ista plutokracija gospoduje mnogim virom naših javnih informacij, našim učnim zavodom in v veliki meri posega tudi v naše verske temple.

Pred civilno vojno so se sužnjeverci v glavnem smatrali za plutokrate. Industrije so bile takrat le slabo razvite in velikih kombinacij kapitala, ki predstavljajo danes vladajočo plutokracijo, še ni bilo. Na lastnike sužnjev so vedno leteli napadi v kongresu; vsekakor jim je bilo povedano, da je njihova lastninska pravica do sužnjev nemoralna. Sužnjedržci se pa niso zmenili; zatekli so se k sodiščem, ki so bila njihova zadnja in dobra zaščita. Skrbeli so, da so bili le njihovi prijatelji imenovani za sodnike.

Naše najvišje sodišče v deželi je bilo pokorno sužnjedržcem. Njegov pravorek v znani famozni Dred Scottovi aferi je podaljšal suženjstvo.

Tako si je ameriška plutokracija podvrgla zvezna sodišča davno prej, predno si je moderna denarna sila osvojila kongres in večje politične stranke.

Sedanji plutokratje se drže zgleda svojih sužnjedržkih predhodnikov v izbiranju "varnih" sodnikov.

Namen mojega članka ni, da bi tega ali onega sodnika obtožil korupcije; moja kritika ni naperjena proti osebam, pač pa proti sistemu našega pravosodja in ekonomskemu sistemu v splošnem.

Kakor za časa suženjstva tako imajo še danes prednost pri imenovanju sodnikov možje, ki bolj po vzgoji, družabnih vezah in vplivu okolnosti favorizirajo interese velikega businessa.

Ako se hoče sodniški kandidat prikupiti vsevladajoči plutokraciji, mora biti takega mišljenja kakor sodnik Robb na prizivnem sodišču Kolumbijskega distrikta, ki je zadnjič, ko je obveljalo njegovo večinsko mnenje glede neustavnosti zakona o minimalni mezdi za žene, iznesel sledeči dikat: "Med tremi temeljnimi principi, na katerih sloni vlada in za katere vlada eksistira — zaščita življenja, svobode in lastnine — je zaščita lastnine prvi, glavni in največji princip."

Sodnik Sutherland na zveznem vrhovnem sodišču, ki je podprl prizivnega sodnika Robba, je evidentno istega mnenja, vendar pa je toliko previden, da ni izrekel svojega privatnega ekonomskega prepričanja tako odprto in skoro brutalno kot sodnik Robb.

Neovrgljiva resnica je torej, da je sodišča od začetka naše vlade varovalo in branik lastninskih pravic, bodisi v sužnjih, delnicah ali bondih, in te pravice stoje v njih sodišč nad vsemi drugimi človeškimi pravicami.

Sodniki prihajajo iz kroga advokatov, in sicer iz tistih krogov, ki se odlikujejo po izrednih zaslugah, ampak te zasluge so samo ene vrste, namreč da je dotičnik dobil kakšno posebno, važno pravdo v službi tega ali onega kapitalna ali te ali one velike korporacije. Resnično, taka služba je izredno velika čast za odvetnika, ki ga povzdigne visoko nad vsemi advokati in končna nagrada, ki ga navadno čaka, je sodniška služba. Sodnik mora že kot advokat demonstrirati, da je zvest varuh delodajalca in sposoben izvršiti svojo nalogo; kot odvetnik x-te bi korporacije si navadno ogreje milijonje in prepričanje svojega delodajalca glede industrialnih in finančnih zadev. Zaščita bogastva in privilegijev mora v njegovem mišljenju vedno stati nad zaščito človeka.

Priznati je treba, da so advokatje kot stan nazadnjaki. Njihove oči vedno gledajo nazaj. Neprenehoma iščejo precedentov, to je prejšnjih slučajev ali vzgledov; kar se je zgodilo enkrat prej, to mora biti podlaga sleherneemu sedanjemu dejanju. Njihovo geslo je: Nič ni novega. Ravno advokatje so najmanj sposobni vladati v demokraciji, ki neprestano gleda v bodočnost.

Vzlic temu imamo pet nazadnjakov, pet sodnikov zveznega vrhovnega sodišča, ki zajemajo svoje znanje o praktičnih rečeh iz študiranja starih časov in ki poznajo moderno življenje le toliko, kolikor se mimogrede ozrejo nanj skozi okna njihovih samostanskih soban — ki so si prisvojili oblast razveljavljanja zakonov, sprejetih od zastopnikov izvoljenih od ljudstva, in ki pomešajo zakone, katere nam milostno pustijo, tolmačenja, popolnoma tuja besedilu in pomenu originalne postave, kakršna je bila sprejeta v zbornici.

Devet mož tvori vrhovno sodišče Združenih držav. Ako pet sodnikov glasuje za odlok, tedaj je odlok pravoveljavni zaključek sodišča. Mnogi zakoni, dobri zakoni, so bili izbrisani iz zakonika, ko je pet sodnikov glasovalo proti štirim za razveljavljenje.

En sam sodnik torej odločuje. **En sam glas velja v tem slučaju več kakor glasovi vseh miljonov državljanov Združenih držav!**

Če kongres naredi napako, imamo v naših rokah oblast, da jo popravimo. Ako se predsednik zmoti, ima ljudstvo pravico, da se iznebi takega predsednika. Ampak do danes še ni v naših rokah oblasti, ki bi popravila napako, katero naredi en sam najvišji sodnik, čigar glas nadglasuje voljo ljudskega kongresa in predsednika. Sodnik nikdar ne pride pred ljudstvo, da bi sodilo o njegovih činih. Sodnik je imenovan do smrti, odgovoren ni nikomur in volilci vse dežele se ga ne morejo iznebiti, dokler je živ.

Ljudstvo naj protestira kolikor hoče, on se ne zmeni in lahko do konca svoje službe, to je do konca svojega življenja meče zakon v koš in zida krivico na krivico. Ustava sicer daje kongresu pravico, da lahko obtoži vrhovne sodnike in jih odstavi, toda to le v slučaju, ako jim dokaže krivdo korupcije. Ker pa so taki dokazi nemogoči, bi bila vsaka pritožba brez koristi.

Nihče ne more reči, da vrhovni sodniki tlačijo ljudske pravice vsled korupcije. Prej kot korupcija je krivo njihovo arhajsko mišljenje, njihovo obožavanje zlatega teleta lastninskih pravic in njihovo reakcionarno prepričanje, da se v njihovih glavah rodijo pravoreki, ki so škodljivi napredku človeštva in izboljšanju človeške družbe.

Krut diktat starih ekonomov je pri njih zakon vseh zakonov, večen in neizpremenljiv kakor zakon težnosti. Stare ideje, ki so jih napredni ljudje že davno zavrgli, so njim še vedno sveti evangelij, katerega rinejo v sleherno svojo razsodbo.

Krivda tega tiči v ustavi. V ustavo je sicer bilo zasejano seme demokracije, toda postala je zakrknjena radi zapletenega sistema utežev in protiutežev načina, po katerem se voli predsednik. Ustava je določila vlado gotovih naštetih oblasti; vse druge oblasti, ki niso naštete, so bile rezervirane za države. In povdariti je treba, da ravno v posameznih državah se je najde prava ameriška demokracija.

Ustavodajalci so bili modri možje, niso pa bili preroki. Imeli so pred očmi potrebe svojega časa, in kdo pravi, da se niso dobro zavedali takratnih potreb? Niso pa mogli videti naših današnjih problemov. Kako bi bili mogli vedeti, da se njihova domovina povzdigne v stopetdesetih letih med prve in najbogatejše velesile na svetu?

Hamilton — eden delegatov na ustavodajni konvenciji — je predlagal, da se voli predsednik do smrti in on naj ima oblast imenovati governerje držav. Senat je hotel imeti urejen po vzgledu lordske zbornice v Londonu in še več drugih stvari je hotel posnoti po Angležih. Propadel pa je z vsemi svojimi monarhističnimi predlogi, razen enega — o imenovanju vrhovnih sodnikov za celo življenje. To je bil njegov predlog — točka z Hamiltonovega monarhističnega programa — in šelbog je bil sprejet. S tem je konvencija naredila velikansko napako, ki še danes ni popravljena.

Kakor pa je bila ta točka nedemokratična in ultrakonservativna, so se delegatje ustavodajne konvencije le uprli in štirikrat zavrgli predlog, da bi imelo vrhovno sodišče oblast odpraviti kak zakon, ki ga sprejme kongres.

Dasiravno niso naredili čisto demokratične ustave, so vendar pustili ljudstvu oblast, da jo lahko popravi. Da je ta oblast učinkovita, dokazuje devetnajst popravkov, ki so bili narejeni do danes. Odredili so tudi, da se lahko vrši druga ustavodajna konvencija, ki lahko izpremeni njihovo delo ali pa sprejme popolnoma novo ustavo, če države tako hočejo.

Delegatje so v splošnem bili toliko demokratični, kolikor je bilo sploh mogoče v takratnih razmerah. Pomisliti je treba, da so takrat bili nekateri elementi, ki so hoteli imeti monarhijo v Ameriki namesto republike. Suverene države so čutile majhno potrebo po ekstremni demokraciji za svojo novo federacijo. Imele so vso oblast, kar je ni bilo rezervirane za centralno vlado in uživale dovolj demokracije, kolikor so je hotele imeti. Več ko pol stoletja ni povprečen državljan prišel niti v dotiko s centralno vlado in sploh ni čutil, da je kje kaka druga vlada, razen one v njegovi državi, izvzemši kadar mu je poštar izročil pismo in kadar je vsaka štiri leta volil predsednika ter kongresnike vsake dve leti, ali kadar je bila vojna z zunanjim sovražnikom.

Prišla pa je civilna vojna in naredila preobrat v političnih in industrijskih razmerah. Ekstremno doktrino državnih pravic, katere so se držale države sužnjedržcev, je zadel smrtni udarec. Ves narod je iznova oživel vsled bratomorskega konflikta. Na drugi strani so veliki železniški sistemi stiskali deželo v tesno medsebojno zvezo; pomagal je telegraf in silno je vplivalo bujno se množeče časopisje. Državne meje so značilo vedno manj in manj — osrednja vlada je bila vedno več in več. Danes je povprečen državljan stokrat bolj navezan na narodno vlado kakor je bil pred civilno vojno.

Kongres je sprejemal zakone, da uravna nove razmere, ki so se rodile in civilne vojne in tako se je zgodilo, da so novi zakoni večkrat prišli v konflikt z velikimi denarnimi interesi. Interesi so se končno zatekli k vrhovnemu sodišču in vrhovni sodniki so na podlagi svojih predpotopnih prepričanj sodili vedno tako, da so ugodili nakupičenemu kapitalu in škodili koristim navadnega ljudstva, ne da bi bili po ustavi upravičeni do takih sodb.

Postajali so predrznejši in predrznejši v razveljavljanju sklepov kongresa in zakonov posameznih držav, ki so bili sklenjeni v človečanske svrhe; podpirali so sodne prepovedi nižjih sodišč in procese o razžaljenju sodišč, v katerih so involvirane zaporne kazni, izrečene brez porotne obravnave, radi kršitve kakega samovoljnega odloka, katerega je postavil kak nižji sodnik.

Nazadnje je pet sodnikov zveznega vrhovnega sodišča postalo najvišja oblast v deželi, pred katero se mora ukloniti vse ameriško ljudstvo. Ustava, ne nihče drugi jim ni dal te oblasti. Sami so si jo vzeli.

Pet mož, ki sede na svojih sodnih stolih do smrti, je danes pet pravih vladarjev Amerike. Plutokracija diktira, kdo mora biti teh pet mož. Morajo biti plutokratični po mišljenju, prepričanju, družbi, vzgoji in šoli; odgovorni niso nikomur — izvzemši plutokraciji, vladi in ljudstvu niso odgovorni. V vseh ozirih so antiteza vlade po volji ljudstva, ki je temeljni princip ameriške svobode za katerega uveljavljenje je izbruhnila in zmagala revolucija v Ameriki.

Lincoln je rekel o Dred Scottovi razsodbi: "Razveljavimo jo, in razveljavimo na miren način." Taka mora biti tudi naša naloga. Vsi Američani, ki ljubimo demokracijo, moramo odvzeti vrhovnemu sodišču in nižjim sodiščem uzurpirano oblast in jih podvreči ljudstvu, katero jih je ustvarilo in katero jih trpi."

Tajfun usmrtil 200 Kitajcov.

Hongkong, 20. avg. — Tajfun, ki je divjal zadnje soboto v Macau, je usmrtil več ko dvesto oseb. Preko sto ljudi je utonilo z barkami vred na morju in okrog sto je bilo ubitih in ranjenih na obrežju, ko ste vihar in naliv vode pometla hiše.

Prodajanje vrednostnih papirjev na borzi.

New York, N. Y. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.). — Finančna ustanova, ki igra veliko vlogo v prodajanju in kupovanju bondov in delnic, in s katero so vsi finančni zavodi v ozki zvezi, je borza (stock exchange). To je prostor, kjer se mešetarji (brokerji) shajajo vsak dan za prodajanje in kupovanje vrednostnih papirjev. Na borzi se trguje z onimi bondi in delnicami, katerih trgovanje je borzna uprava dovolila; o njih se pravi, da so vpisani na borzi (listed on the stock exchange). Za slabše in bolj spekulativne vrednote se dostikrat nahaja izven borznega poslopja — dostikrat pod milim nebom na cesti — neka postranska borza, takozvani "curbmarket" ali kratkomalo "curb"; tu se kupovalci in prodajalci shajajo vsak dan in trgujejo z raznimi delnicami in bondi.

Velika važnost borz obstaja v tem, da dajejo priliko imejitelju vsakega vrednostnega papirja, ki je zapisan na borzi, da ga proda, kadarkoli se mu poljubi. Človek, ki investira svoj denar v obvezniče ali delnice kake korporacije, je seveda bolj pripravljen vložiti svoj denar, ako ve, da more za kupljeni vrednostni papir dobiti gotovino nazaj, kadarkoli se mu zdi prav. Delniška družba mu seveda ne more povrniti denarja kar na zahtevo; ona potrebuje ori denar. Ako oseba, ki je vložila svoj denar v bonde ali "šere", hoče dobiti nazaj svoj vloženi denar, mora prodati svoje vrednostne papirje komu, ki je pri volji kupiti jih. Da ni borze, bi moral dotični imejitelj vrednostnih papirjev iskati okoli človeka, ki bi jih hotel kupiti, in osebno ali pismeno nuditi svoje vrednote na prodaj. Tako postopanje bi stalo denarja, in dotičnik bi moral dostikrat čakati dolgo na svoj denar, ko ga najnujneje potrebuje. Borza pa mu nudi priliko za takojšnjo prodajo bondov in delnic v njegovi posestvi. Ako so ti vpisani na borzi, on jih lahko proda vsak čas s posredovanjem "brokerja", kajti na borzi se bo vedno našel kdo, ki je voljen kupiti dobre vrednostne papirje ob ugodni ceni. Človek vlaga svoj denar v take vrednostne papirje, ravno zato ker ve, da more vsak čas dobiti gotovino nazaj potom prodaje.

Borza igra tudi drugo važno vlogo. Ker je ona središče, kjer se kupuje in prodaja na veliko, je ob enem postala središče informacij o denarnem trgu. Tu se izve, kakšna je v danem trenotku tržna cena tega ali onega papirja in kako ta ali ona delnica ali bond stoji. Časopisi prinašajo borzna poročila, v katerih so navedene vsak dan tržne cene vseh vrednostnih papirjev, kvotiranih na borzi. Te cene se vedno menjajo, nekdaj malo ali nič nekdaj pa kar skokoma. Tržna cena je v glavnem odvisna od razmerja med povpraševanjem in ponudbo. Ako je mnogo ljudi, ki bi radi kupili, a malo prodajalcev, cena raste, ako je veliko ljudi, ki bi radi prodali, a malo jih, ki bi isto stvar kupili, cena naravno pada. Trgovci in kankirji skrbno pazijo na borzna poročila, kajti se po njih ravnajo v svojih poslih.

Mnogo ljudi smatra borzo le za igralnico. Brezdvomno mnogo zla je spojeno z borzo, ali borza sama na sebi je koristna in potrebna institucija, katere dobre strani veliko prevagujejo zlo, ki je z njo v zvezi. Največje zlo je morda to, da mnogi neizkušeni ljudje iščejo lahke dobičke potom spekulacij na borzi. Konec teh spekulantov je skoraj brez izjeme — propast. Igrati na borzi je stvar, ki jo le izkušeni strokovnjaki smejo z neko sigurnostjo.

POINCARE SE JE ZOPET IZTRESEL.

(Nadaljevanje s prve strani.)

noče tega dovoliti, grozi Bavarska, da bo tiskala denar na svojo pest ne oziraje se na Berlin.

Ducesseldorf, Nemčija, 20. avg. — Francozi so včeraj aretirali in izgnali 17 mož porenskega rudniškega rešilnega moštva. Ta čin je povzročil veliko ogorčenje med Nemci prvič radi tega, ker je to moštvo najbolje v Poruhrju in drugič radi dejstva, ker je isto moštvo na apel Francozov leta 1906. rešilo 400 francoskih premogarjev gotove smrti v Courriereu, Alzacija, ko je bil izbruhnil požar v premogovniku.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 2. aprila 1904. — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 81, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Nevak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Završnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zeleznikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Teršelj, Box 82, Hendersonville, Pa., John Gerlich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nevak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Uta'.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Šomrak, 5900 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jožko Ovsen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Otten Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6333 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondence z gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi pritožbi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenjeni oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Razne vesti.

MAGNUS JOHNSON OBSODIL ZVEZNI REZERVNI BANČNI SISTEM.

Austin, Minn. — Zvezni senator Magnus Johnson, ki je bil pretekli mesec izvoljen z ogromno večino, je imel na shodu, ki se je vršil deset milj od tega mesta na neki tamošnji kmetiji, precej zanimiv govor. Ta kmečki senator se je pečal s kooperacijo ter hudo napadel obratovanje zveznega rezervnega bančnega sistema, zavodi v vseh rečeh velekapitalizavodi v vse hrečeh velekapitalistom na roko, a to pa le kmetu na škodo.

Johnson je dejal, da morajo kmet, trgovec in delavec sodelovati v politiki in ekonomiji.

Nadalje je rekel, da so vsa poročila, ki napačno tolmačijo njegove politične smernice, lažnjiva. Zatrdil je, da se bo do skrajnosti boril za kmečke koristi, ki leže v tem, da bo mogel kmet prodajati svojo poljske pridelke in druge stvari primernim dobičkom.

"Governer Preus je dobil na zadnjih volitvah občutno brco," je dejal senator Magnus Johnson. "Tako se bo tudi zgodilo še z mnogimi starimi konservativci na prihodnjih. Če se stari gosjaki ne bodo oprijeli kmetu in delavcem prijaznih programov, bo nova narodna progresivna stranka poklicana v življenje."

Maročani ubili 500 Špancev v novi ofenzivi.

Madrid, 20. avg. — Po vesteh iz Maroka so rebelni Muri zopet v ofenzivi in v krvavi bitki v Tiferminu je padlo 500 Špancev. Maročani so prodrli skozi središče španske armade, toda oba krila se še držita. Vojni minister je danes odredil transportiranje svežih čet v Maroko.

Melilla, Maroko, 20. avg. — Španski ranjenci so poplavili Melillo in vse bolnišnice so jih polne. Krvavi boji divjajo na vsej maročanski fronti.

Pariz, 20. avg. — Francosko uradno poročilo o položaju v francoskem Maroku se glasi, da se je vrhovnemu poveljniku francoskih čet generalu Poeymirauju posrečilo okupirati dolg kos teritorija med dvema armadama maročanskih vstašev v neprestanih bojih, ki trajajo že od 11. avgusta.

Brez znanja angleškega jezika ne prideš nikamor. Spopolni si to znanje, ako ga še nimaš. Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali veš, kaj trpi veliko število slovenskih delavcev v Ameriki vsled spolnih bolezni, ki so posledica občevanja z vlačugami? Ako ne veš, naroči si knjigo "Zajadalci", katero dobiš pri Književni matici S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Julija 31-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago je za leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

RADA BI IZVEDELA,

kje se nahaja rojak Anton Krulec, doma iz vasi Koritnice na Gornji Pivki na Notranjskem. Pred dvema letoma bil je tukaj na Veroni a sedaj sem čula, da se nahaja nekje v okolici Norwicha, Pa. Cenjene rojake prosim, ako kdo ve za njegov naslov, naj mi to naznani, ako bo sam čital ta oglas, naj se mi takoj priglasi, poročati mu imam nekaj važnega. Moj naslov je: Antonija Kern, 100 Penn St., Verona, Pa. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Povest "Jimmie Higgins" je mrzlo duše ameriškega proletarista ob času velike vojne. Dobi ga pri Književni matici S. N. P. J.

Josip Jenko:

DOKTOR ZOBER.

(Dalje.)

V teku vsega pogovora je videl, da se mu ne zdi nje nos več tako dolg, nje obraz ne več tako grd in koščen, temveč, da je v tej priletni ženski in v nje odkritosrčni šegi govorjenja nekaj ljubeznivega in da v vsi neprisiljenosti nje vedenja vlada blago in dobro srce, kar pravijo, da ni vseh starih devic lepo svojstvo.

Predno je Ivan znal kako, zavila je bila ona pogovor na druge reči, izprašala ga je bila o tem in onem, izpitala za vse njegove razmere tako natanko, kakor znajo le radovedne ženske.

"In staršc imate še?"

"Očeta ne, mater pač, stara je in živi pri teti moji."

"Vi jo imate radi?"

"Menim, da bi vam sama protivnega ne mogla povedati, ko bi vprašali nje."

"Bodite veseli, da jo imate, da ste tako srečni in da ji morete kako veselje delati na stare dni. Glejte, jaz nisem bila tako srečna. Jaz nisem nikdar poznala matere svoje."

Solza je ozlatila oko starki, a le mimogrede.

Potem je Ivan Lisec vedel vso nje preprosto zgodovino. Amalija Senčar je bila hči omikanega, ali nižjega uradnika, ki se je pa kmalu potem za svojo ženo, katera je po nje porodu umrla, tudi preselil v večnost, zapustivši malo siroto, a nič imetja. Pri tujih ljudem vzrasla, služila je potem za učiteljico pri raznih tujih rodbinah, kjer je jedla bridki kruh odvisnosti in služabnosti, dokler ni prišla k sestri gospe Langmanove za tovarišico, katera jo je res imela za tako in še za več, kajti ko je rano na tuberkulozi umrla, priporočila jo je svoji sestri na grad Pražanek in tako je sedaj v družini Langmanovi že mnogo let.

"Radi so me imeli dobri ljudje povsod, dobri ljudje, pravim, zli ne znajo radi imeti. In na stare dni sem še tako srečna, da me vsaj eno bitje rado ima. To je Lina moja, ona me ljubi bolj nego svojo mater. A tudi jaz bi menda umrla, ko je ne bi imela," je končala svoje pripovedovanje.

"Torej se nisem tako močno motil, ko sem slišal večkrat, da vas je gospodična Lina klicala teto?"

"In ste mislili, da sem res rodna teta? Nisem, ali sama ne vem, kako je prišlo: odkar govori, kliče me tako, in za njo še vsi drugi pri hiši. To mi je ljubo. Hvala Bogu, izhajam lehko z vsemi. Res ima človek polno skrbi, tja čez ušesa, ali delati se mora."

Lisec je hotel nekaj vprašati, toda Senčarica naglo vstane in smejoč se pravi:

"Oj, oj, gospod Lisec, glejte, kako govoriva, kakor bi bila sto let že znana in prijatelja. In vendar sva bila še pred eno uro tuja. Sedaj vidim, da sem stara, in da malo prihajam med ljudi. Predno vemo, kako in kdaj, izpovemo vse."

"Ali se smem tedaj v grad priti zahvalit?" vpraša Lisec odhajajočo gospodično.

"Za zdaj ne, prosim vas, da nikakor ne. Naša gospa neče tujih obrazov, za nič ne. Zato tudi nikoli nikamor ne pridemo, nego v nedeljo k maši, kjer pa so, kakor veste, skoro sami kmetski ljudje, in še tukaj se ne smeva z Lino nikjer pomuditi."

"A vendar v mesto hodite večkrat z gospodično, tako, kakor sem vas jaz vprvič videl, ko sem se vozil sem?"

"V mesto? O, ko bi vi vedeli, kako dolgo sem gospe prosila, predno mi je dovolila Lino s seboj vzeti! In samo za en dan!"

Sedmo poglavje.

Od tega dneva dalje ga je gospodična Senčarjeva mnogokrat obiskovala, in ko bi se bil še tako branil, moral je iz grajske kuhinje in kleti, katera je bila oskrbljena še od prejšnjih časov, jemati raznovrstnih reči v dar, dasi mu je bilo še vedno prepovedano v gradu se osebno zahvaliti zanje. Navadil se je na tak čuden položaj tem laže, ker v vasi res v gastronomičnem oziru ni bilo nikake izbire, in ker se je na družbo stare gospodične kmalu tako privadil, kakor bi bila tudi njegova teta. Po dve uri je mogel ž njo govoriti in se je največ prav dobro zabaval, kar seveda je tem menj kaj posebnega, ker je bil na Volčjaku brez omikane družbe. Mogel je tej stari ženski nasproti biti tako odkritosrčen, kakor dobri materi, in morda še bolj, kajti včasoma ji je na zvita nje povpraševanja pripovedoval celo z veselim humorjem natančno historijo prve svoje študentovske "ljubezni" in kako je naposled vsa stvar imela smešen konec ter je on izpreviděl, da je bilo vse vkup bolj mladostno motenje samega sebe, nego resničen, za vse življenje trajajoč čut. Tega izvzemši najboljšega svojega prijatelja, ni pripovedoval še nikomur.

Istotako ji je razložil na nje jako diplomatično stavljena povpraševanja, mnogo malih dogodb iz svoje mladosti, trpljenja svoja in veselja, kakor jih ima večina ljudi, a so vendar zmerom originalna.

In za take reči ter pripovedovanja, za tako — del bi — otročjo zaupnost so postarne dobre ženske hvaležne.

Kaj čuda, če je tudi starka naposled kakor kaka mati našega znanca rada imela in skrbela za Lisca ter bi ga bila časih, kadar je govoriti hotel, poslušala do Bog zna kako dolgo, ko bi je ne bilo klicalo delo domov. Tako je bila pogostoma pri njem in govorilo sta vedno več.

Ta nje zaljubljenost — naj se nihče ne spotika ob tem nepravem izrazu — je imela važne nasledke. Omenjali smo že, v kaki srčni razmeri je bila "teta" z mlado gospodično Karolino Langmanovo v gradu. Ljubila jo je kakor hčer, in tudi Lina je imela v nji edino srce, kateremu je vse zaupavala, kajti mati nje, grajska gospa, ni niti s hčerjo govorila, tudi ne kadar je bila zdrava, in za hčer se ni več brigala, nego da jo je, koliker se je dalo, samotno držala, za vse drugo skrb popustivši Senčarjevi, celo za vso vzgojo mlade dekliee.

Ni čuda, da je gospodična Senčarjeva nasproti mladi svoji tovarišici in učenki govorila mnogo o tem, kar ji je bilo v srcu, temveč ker drugemu ni smela komu govoriti.

Zato kadarkoli je prišel govor na inženirja — in to je bilo umevno jako mnogokrat — je znala stara teta Lini napovedati toliko hvale in toliko lepega in dobrega o tem novem znancu, da se je mladi gospodični zdel ta mladi gospod ideal dobrega človeka.

Umevno, da se je nje mlada fantazija s podobo tega mladega inženirja pečala tudi potem, kadar ni bilo niti govora o njem.

Istotako je pa tudi starka nasproti Ivanu mnogo govorila o nji, ki ji je bila najljubša na svetu, o gospodični Lini, in hvalila nje dobra svojstva, nje srce itd. Tako je tudi Lisec hote in nehote bil na gospodično vedno pozoren. Po starem že klasičnem izkustvu je baš ono, kar je prepovedano — on ni smel v grad — najslajše in najbolj zaželjeno. Zatorej je morda tudi pri Liscu ta slučaj, da nekoliko tudi zaradi nje ni smel v gradu bivati — kakor je bilo soditi iz gospejinih zadnjih besed — mnogo pomagal, da tudi njega fantazija ni bila čisto prosta slik, katerih središče je bila lepa gospodična.

Vsaj nobene nedelje ni zamudil ob desetih maše in postavil se je vselej pred ono krčmo, kjer je grajska kočija čakala, da je mogel gospodično videti in pozdraviti, ko se je s staro teto vozila domov.

In nekov šopek cvetlic, ki jih je dobil na svoj rojstveni dan po teti od gospodične za god, je čuval celo z žensko marnostjo, kar je gospodična Senčarjeva nekoč z zadovoljstvom opazila.

Teta bi mu bila lehko povedala, da se je gospodična Lina zardela, kakor pol zrela češnja, ko je to čula, ali teta tega zardenja ni opazila, kajti sicer v drugih rečeh tako previdna starica je bila v tem slepa.

Da je bila namreč v dve mladi srci vržena iskra iz katere se more razpáliti žar burno plamenečе ljubezni, kdo je bil kriv nego prvi slučaj, drugič pa ta teta s ponevednim in nehotenim svojim posredovanjem.

Realist bi sodil, koliko ljubezni potrebnih src leže k večnemu pokoju, ki niso bila nikdar ljubljena! Koliko ljubezni polnih src nima kam istresti svojega izobilja, nima kam obrniti bogastva tega morda edino plemenitega in blagega na materijalistični zemlji! Ali, da se realist vrne k prozi, koliko samcev in samic ostane "tako", samo ker niso imeli prilike, slučaja ali naredbe, da bi se bili zavezali.

Tako bi bil tudi naš Ivan Lisec gotovo po svojem odhodu iz Volčjaka in od Pražanka stran kmalu iz misli pustil gospodično in niti ne s Prešernovim dohtarjem za slovo pel:

"Naj teko ti mirni dnevi
Bog ti živi teto stáro."

Osmo poglavje.

Nekega jutra je Lisec neobično dolgo spal. Bil je prejšnji dan po opravkih v bližnjem trgu in tam se je z nekim znancem dlje v noč pomudil, potem kesno domov prišel.

Ko tako v najprijetnejšem jutranjem polusnanju leži na postelji, čuje zunaj pred vrati kričanje jeznega človeka, vrata se odpro in v njegovo izbo stopi majhen suh, star gospod, drobnega lica toda iskrih oči, sivih las, na glavi rdeč fes, kakor je na vhodu med Srbi in Turki navaden, a čisto starinsko civilno oblečen.

"Jaši ti vrag dušu! Sto hudičev! Kdo ti je dovolil? Kdo si ti, kaj imaš tu?"

Tako vpije tujec sredi izbe na Lisca, ki se je bil napol v postelji vzdignil, in ga s srditimi očmi gleda in s prstom vrata kaža: "Ven!"

Zadaj se prikaže gospodar, kmet Solar, zadrega in strah se mu na vidita na obrazu.

"Gospod dohtar . . ." poskuša govoriti kmet.

Sedaj je Lisec vedel, kar je precej slutil, da ima poslovati z gospodarjem izbe, v kateri je stanoval na županovo odgovornost. To je torej tisti Zober!

"Hudič!" kolne starec Solarja. "Kdo ti je rekel kvartirati v mojo posteljo vsakega pritepina, ki teče skozi vas, pasja vera, jaz ti pokažem!"

In obrnivši se proti vratom odide ven ter kriči kmetu, da je Lisec še čul: "Naj bode kdor hoče, z nebes ali iz pekla, ti tega človeka in njegove cape in kar ima, vržeš ven, in sicer precej, če ne, postrelim tebe in njega. Jaz te bom učil gospodariti z mojo sobo!"

Lisec je še slišal, kako se je Solar hotel izgovarjati, ali kaj mu je lastnik te sobe odgovarjal, čul ni več, le posamezni kriči so se čuli še z vrta sem.

Vstane in se oblači. Ker je bil iz spanja zdramljen in je ves prizor trajal le nekaj sekund, Lisec ni bil niti izpregovoril. Ali položaj mu je bil jasen. Tretjič je bil že v tem prokletem gnezdu Volčjaku brez stanovanja, tretjič odurno ven vržen. "Mora posebno prokletje biti nad to vasjo, ali — pa me preganja nekov čuden demon," si je Lisec mislil. Grobo je vse tu in nevljudno, grob je bil slučaj, ki mu pri županu ni dal spati, grobo ga je odpodila gospa v gradu. "A ta gospod Zober ni najmanj grob. Boga mi! Vsa imena kažejo, da je tukaj staroslovanski kraj, tudi "Zober" ima staroslovanski švenk, ali staroslovanske gostoljubnosti tu v tem kraju res ni."

Da Lisec ni mogel, baš ker ne bil prezelo iznenadejan, ničesar odgovoriti staremu "surovežu", ki ga kar s "pritepinom" pita, to gá je tudi jezilo. Obhajala ga je volja, tu počakati, da se starec vrne, in svojeročno vreči ga iz svoje izbe, predno jo zapusti. Ne ali poiskati ga in dati mu lekcijo o vljudnem vedenju, to sklene vsekako učiniti.

Sedaj je umel, zakaj so mu prej ljudje tako raznoliko govorili o Zobrovem gospodu, zakaj mu je nekoč rekla gospodična teta, da je tisti doktor Zober strašen človek, o katerem niti govoriti neče, ker jo že mraz stresa, ako se ga le domisli. Doktor medicine je bil, baje v turški državni službi, tukaj porojen, prej je prihajal vsako leto na pomlad in na jesen za nekaj dni sem. Več ni bil Lisec niti od Senčarice zvedel o njem. Razen pravljice svojega voznika in Solarja, ki nista mogla biti čista vira, ni se dosedaj nič trigal zanj.

(Dalje prihodnjič.)

Janko Kersnik:

Nedeljska pisma.

IX.

Pri nas na Kranjskem pravijo, da Tirolca šele v štiridesetem letu pamet srečа. Jaz ne vem, kakov tirolski rojak je primoral naš narod k temu pregovoru, istotako ne vem, kako sodijo nas v njegovih goratih rovtah — dobro gotovo ne, ako je doktor Keesbacher res Tirolec, — samo to mi je znano, da mora po novi volilni postavi vsak Avstrijec trideset let star biti, ako hoče v državni zbor kandidirati, da so se torej tudi Tirolci v pametnem obziru za celih deset let nazaj pomeknili. Lep napredek in posnemanja vreden, kaj ne, gospod Klun! Ko bi vi tako reakcionarni ne bili, bi vam človek marsikaj priporočil.

Pardon, gospica! Saj pišem vam "brezversko" svoje pismo, in gospod kaplan se je prav zastonj ustrašil, misleč, da so nanj adresirane te vrstice. Glejte ga no! mož je že zagrabil svoj črnilnik, napolnjen z blagoslovljenim "alizarin", in pripravljen je kakor Martin Luter vso črno robo meni ob glavo zalučiti. Kaka sveta jeza, in vsa — zastonj!

Pa res, dandanes bi bilo kaj ugodno spisati kakega novega "Kljukca" in kot "epitheton ornans" bi se mi pridejalo: "Oh, ti klunski kljukec!" Ali pa bi se v noviškem "dreschflegelstilu" ustvarile kake nove molitvene bukve z lamentacijami na grobu Bleiweis-Klečeplazovega šolmajerjenja in pri prikadni slovenski maši o priliki novega zborovanja deželnih poslancev bi padel gospod doktor Klečeplaz na svoja ogoljena in zbrušena kolena in s sonornim glasom bi recitiral to skupščino. Kakov vpliv, gospica! Gospod Koren bi pozabil svoj tobak in svój nos, oče Bleweis bi polzkušal sekundirati, pa spoznavši svojo onemoglost nasproti mladim močem svoje ljubice, bi postal nenadoma melanholičen; grof Barbo bi po stari navadi framavrerjev kimal v strahu fajmošter. Tavčar bi se pa morda spomnil svoje "rabarbare", ki jo prodaja, — funt po pet grošev. Razlag in Tine Zarnik — oh, ta dva bi pa zvedela kaj so kozje molitvice.

Gospica! Le potrpite! Prav mogoče je, da doživimo kaj takega. Kadar izlade Slov. Matica svojo dogmatiko s papeževo nezmotljivostjo osoljeno, bode brškone razpisala darila za nove molitvene bukve humorističnega in resnega zapopadka za moški, ženski in srednji spol. Pravijo, da se je že za prvi del oglasil kot pisatelj monsignore Luka Jeran; za drugi del pa je ponudil doktor Klečeplaz svoje izkušnje iz časov, ko je nosil "das schwarz-rot-goldene Band" čez srajco ter kot nemški burš užival in pokončaval Bahov in Gambrinov dar. Pravijo tudi, da potuje Klečeplaz včasi na Dunaj in kam drugam z namenom, dopolnjevati svoje nekdanje veselo in neveselo izkustvo, ter da pogleda večkrat nego je treba pisatelju molitvenih spokornih knjig v razsvetljene prostore "Šperla" in "Valhale". Ni nam znano, ali študira ta moderni apostol tam samo grešne ženske značaje z navadno nemško temeljitostjo, ali pa jih izkuša pokoriti ter sebi in njim pridobiti večne zasluge. Ko bi bil ta mož pred tisoč leti prejel svojo sveto nalogo, bi bil gotovo nekod na Gorenjskem v kako mravljišče sedel ter zaužival kobilice in kebre, zabeljene s kakim šmarnim pajkom — dandanes bi ga pa že v dr. Bleiweisovi pratiki imeli rdeče zaznamovanega. Ker je pa le maš čas tako srečen, da more in mora prebavljati kolena tega moža — skakljajo tudi zelene kobilice brez strahu po solnčnih senožetih, in namesto šentjanževih koreninic razveseljuje nas in Klečeplaza "beegsteak" in karbonate.

Čul sem tudi, da se je Slov. Matica namenila izdati izvirno in na lastne izkušnje se opirajočo nemško obravnavo "Ueber das höhere Trotteltum," ki se bode pridejala kot nekov komentar k gori omenjeni molitveni knjigi. Gospod doktor Bleiweis, ki se je sam za to delo najbolj sposobnega spoznal radi mnogoletne lastne in nelastne izkušnje v mnogovrstnih kužnih in nekužnih, gnojnih in parkljevih strokah, je radovoljno prevzel ta častni posel in s svojo lepo, v konjskih hlevih gojeno in izolikano "mankro" je poslal prvo svojo, v imenovano delo segajočo, duhovito opazko v zadnjih "Novicah" svojim 730 naročnikom, da bero in strme nad petindesetdesetletnim zadnim duševnega trudu.

Gospica moja! Vi ne berete "Novic", kakor doktor Bleweis "Naroda" ne, torej le od strani kaj čujete. Naj vam torej povem, da je naš oče prav po očetovsko poljubil v zadnjih "Novicah" enega svojih sinov, misleč, da ima Baptisto pred seboj. Ne vem, ali bo g. K. kaj odgovoril očetovemu poljubu; menda ne, saj poznate, gospica, stari pregovor: "Kdor se med otrobe meša . . ." Jaz pa, Baptista, sem tudi eno dobil, in sicer omenjeni: "Trotteltum".

Gospica! Meni se dozdeva, da je naš oče doktor Blewëis, vendarle sedaj na stare dni v kako mravljišče sedel in začel kobilice jesti, zakaj njegov "witz" se čuti kakor mravlja rdečka na koži; in njegov humor je začel skakati in kozelce prebračevati kakor kobilica ropotavka. "Auf den Brettern, die die Welt bedeuten", bi naš oče le še za kakega tretje vrste služil, in mogoče je vendar še, da bi bila zadnjega galerija njegov hvaležni avditorij. Tam gori blizu nebes bi kar z nogami cepetali, kadar bi igravec 'naš oče' ko Shakespearjev Tersites zabavljal in grmel Ahileju: "Ti pes, ti krava, ti —" tako dolgo, dokler ga ne bi prijel Patroklej ter zalučil iz šatroa —; — "živio" bi vpila galerija — gospica moja! tudi v pravi komediji življenja vpije in kliče našemu očetu "živio" in "slava" — žalibog! le zadnja galerija. Pa vendar kakor burkež ali "hans-wurst" alias Janez Klobasa v cirkusu se trudi in muči naš oče ter si briše s čela pot, medtem ko klofuta na desno in levo, psuje in vpije naprej in nazaj — bog mu daj zdravje; kuharicam in onemoglim fiakarjem bode morda še marsikdaj k dobrodejnemu smehu pomagal. — In kadar bode dokončal svoje znanstveno delo "Ueber das höhere Trottentum", potem morda se bode našel kakov poet, ki bo opeval dela našega očeta v stancah in tercinah, — nikar ne govoriva dalje, gospica — tolaživa se, ker "Zlati vek zdaj muzam kranjskim pride."

X.

Kdor govoriti kaj ne ve,
on vreme hval' al' toži . . .

Gospica! kaj ne, vi mi boste po "noviško" očitali, da mislim morda po gori navedeni sentenci "otrobe vezati," ako Vam povem, kako je lep današnji dan? Glejte, azurno nebo, na katerem ga ni oblaka, je ni meglice, se tako "mirnoponosno" razpenja čez ta bore svet, ki je v vsej svoji smešni in resni norčavosti vendar tako krasen in radosti poln, kakor da ne bi bil nikdar gostoval onega čudnega sina, ki je štirideset let na eni nogi stal samo zato, da bi pozneje v nebesih po obeh dveh hodil. In glejte, gospica moja! Tako mirno in tiho je po gostih dobravah in krog ob podnožju planin, kakor da bi se bila stvarnica nčila pri gospodih Barbo in Poklukar, ko sta še sedela v lesenjači pred škotskimi vrati ter čakala, kdaj ju kdo kaj vpraša. Da, da, krasen dan je! In solnce, oh, zlato solnce pa pošilja tisoče in tisoče gorkih žarkov sem dol za nas trpke zemljane, — ko bi se le naš fajmošter ne jezil vsako nedeljo zaradi lepega vremena, ki škoduje krompirju in repi, ter ne napravljal večnih procesij za dež in spet za dež — kako bi se jaz v svoji nedolžni veselil tega jasnega jutra. Po zeleni travi in po nežnem perjiču razcvetujočih se marjetic se lesketajo rosne kaplje v svojem divnem demantovem svitu, kakor bi se morda bleščal na Njegovih prsih tisti "orden", ki je zanj prosil, — pa zastonj. Na vrtih, po sedanjem drevju se rdeče med košatimi vejami zoreča jabolka in kraj ceste s polne jablani se svetijo debeli čebularji tako žarno kakor Klunov obraz, kadar pošlje "Vaterland"-ovo upravništvo svojemu dopisniku zasluženi petak za velevažno poročilo, da se je kje na Notranjskem kaka farovška kuharica pridušila, da bode Hoben izvoljen. Pisani metuljčki se zibljejo po travnikih, in čebelice brenčijo od cveta do cveta, berče dehtečo sladčico tako pridno in veselo, kakor bi ne bil še nikdar "framasonski kloštrobutar" medene potice jedel; hladni vetrič pa maje počasi veje in vrhove sivih vrb ob bližnjem potoku — gospica, ali ni res lepo?

Ljubljanski filister pa smame svojo praznično suknjo s klina in se z debelim cepom v roki napoti v "Zvezdo", kjer opazujejo tenkonogi lajtnanti gori in doli rožljaje s svojimi neobhodnimi nočepalniki bledolične kraotice ki s svilo in žametom pometajo prašni tlak mestne promenade. Naš filister zamišljivo gleda te in one — in kaj bi mu človek zameril? Mož nima pojma o tem, kar imenujemo v navadnem življenju poezijo. Jaz pa v svoji nedolžnosti najdem povsod in v vsakem, še tako materijalnem činu nekakovo idealno stran, in tudi dolgi penzionist s črno nabarvanimi brkami in enako baroko, kvadi svoje negibčno telo pred kazino semtertje, se mi dozdeva ravno tako poetičen kakor oni parfumirani Mayerjev vatlorezee, ki pelje danes svoj novi ovratnik a l' anglaise na izprehod. Le opazujva ju, gospica! Penzioniran stotnik namežikuje nališpanim otročičem, ki skakljajo po travi, in se mimogrede ozira s kotom svojega očesa po rdečeličnih pestunjah, — dehteči vatlorezee pa imponira interesantnim gospodičnam, ki pred njegovim pogledom tako nedolžno povešajo svoje žareče oči O, Heine, zakaj nisi bil ti ljubljančan?! Verjemite mi, gospica! V "Zvezdi" ni duha ni sluha o politiki. Vročekrvni ustavak ravno tako oknjeno zabava slovensko brineto, kakor hudomušni mladoslovenec, — o starih ni goveriti — germansko bloudino. "Pa zakaj to ne velja o starih?" bodete morda vprašali. Oprostite, pa vedite, da so "stari" jeli po očetovem zgledu Paul de Kocka študirati, in to je za starega Don Juana taisto, kakor baje pater Greuterjeva pridiga za grofa Barba; — Paul de Kock in Greuter vse absortirata.

In kar se pecije tiče — pravijo, da je nekov znani profesor slovenščine razlagal enkrat Vodnikov: "Na žgancih tropine in kislega zelja" — in ko je "tropine" izpeljal iz jezikov, ki so jih govorili pod Himalajo ali v Kamčatki, ne znam kje — je dejal, da je to jako poetičen izraz; če so torej tropine tako poetične, bogme, zakaj bi Majerjev vatlorezee in njegov a l' anglaise ne imela pravice, pripisovati si ono lepo lastnost.

Sploh bi se dalo o poeziji mnogo govoriti, pa to je jako nevarno. Zakaj, ako kot eksempelj svete poezije naveden znano:

Preljubi svet Lenart,
kako si ti svet,

bodo sicer dejali, da je to lepa, hvalevredna pesem; ako pa pojem dalje:

Imaš majheno faro,
pa dosti deklet,

me bodo gotovo razvpili, da sem "brezverni konkordatobombež"; oh saj pravim, najbolje je, ako človek išče poezije tam kakor danes jaz — v "Zvezdi" pri lajtnantih in trgovinskih pomočnikih.

In bog obvaruj, da bi mi prišlo na um, njega poetičnega imenovati, da kar zapazim, s kakim favnskim obrazom ogleduje nežni cvet ljubljanskega ženstva. Samo kadar se oglasi on v katoliškem društvu s kako ognjeno apostrofo za vjetnika v Vatikanu — potem, oh potem je poetičen, kakor — Falstaf v košu —

(Dalje prihodnjič.)

Za Nervoznost—Slab Spanec—Slabo Prebavo.

Za te se dobi sedaj pomoč. Čudovito je, kako hitro Nuga-Tone deluje. Tisočerim je pomagano v par dnevih.

Če vam še ni predpisal vaš zdravnik tega zdravila, potem pojdite k vašemu lekarnarju in kupite steklenico Nuga-Tone. Nuga-Tone povrne živahnost in daje novo življenje izčrpanim živcem in mišicam. Dela rdeče krvničke, umirjene živce in na čudovit način poveča njih moč vzdržljivost. Prinaša kislim želodcem, dober tek, fino prebavo, redoviten stol, navdušenje in zadovoljstvo. Če se dobro ne počutite, je vaša dolžnost, da to poskusite. Vas nič ne stane, ako vam ne stori dobro. Je prijetna za vžitvi in počutili se boste boljši takoj. Če vam je kdo ni predpisal vaš zdravnik, potem pojdite takoj v lekarno in kupite Nuga-Tone. Ne sprejmite nadomestil. Vživajte jo par dni in če se ne počutite boljši in če ne izgledate boljši, nesite ostalo nazaj lekarnarju, ki vam bo povrnil vaš denar. Izdelovatelji Nuga-Tone zahtevajo od vseh lekarnarjev, da jamčijo za isto in povrnejo denar, de zadovoljni. Priporočena, jamčena in na prodaj v vseh lekarnah.

(Advertisement)

NITKA VOZNJA V JUGOSLAVIJO

NEW YORK, PLYMOUTH, HAVRE-PARIS

PARIS	Aug. 18,	Sep. 12,	Oct. 3
FRANCE	Aug. 22,	Sep. 19,	Oct. 10
LAFAYETTE	Sep. 1,	Sep. 29,	Nov. 10
LASAVOIE	Sep. 8,	Oct. 20,	Nov. 24

Pišite po knjižice z navodili domačemu zastopniku ali na gl. urad:—

FRENCH LINE
123 North Dearborn Street, Chicago, Ill.
19 State Street New York